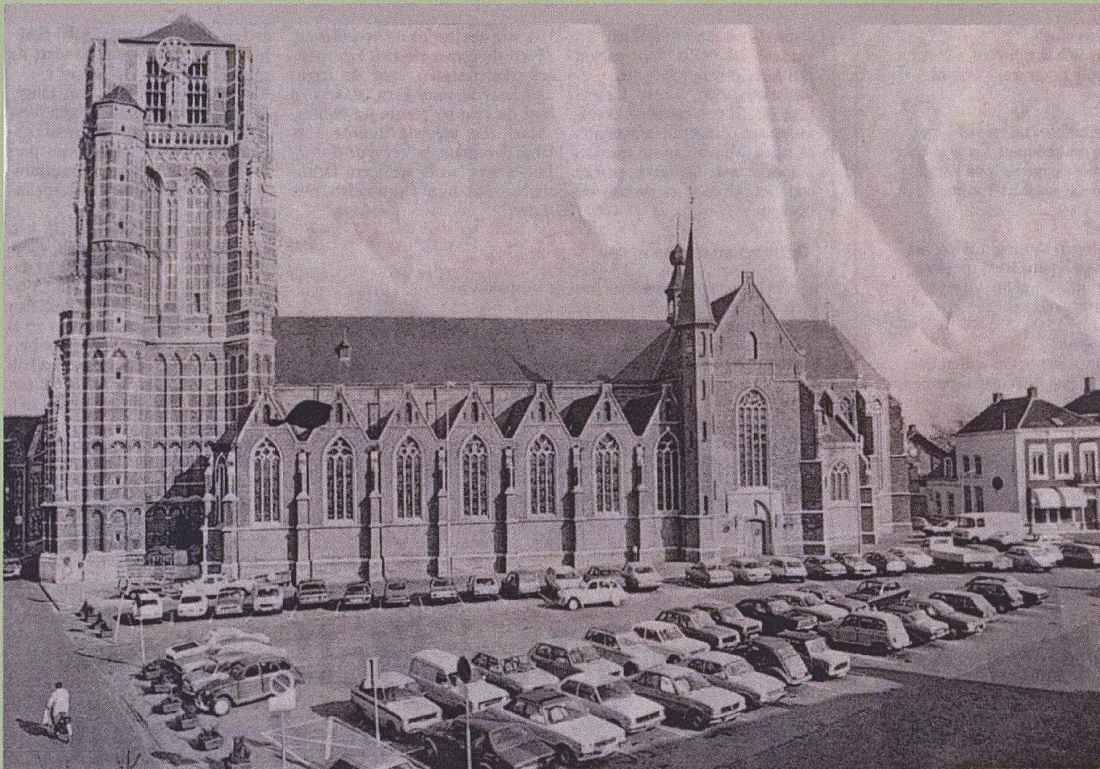

Heemkundekring 'De Heerlijkheid Oosterhout'

Zandheuvel 51
4901 HT Oosterhout

Tel : 0162 856 133

www.heemkunde-oosterhout.nl

40^e jaargang

nummer 4

2016

Ledenblad van heemkundekring

“DE HEERLIJKHEID OOSTERHOUT”

40^e jaargang, nummer 4

2016

	pag.:
Inhoud van dit nummer	1
Nico Bekers Tentoonstelling het Boerenleven in Oosterhout	2
Martin van Halderen en Ad van Groesen Op de koffie bij	5
Christ Buiks Straatnamen in Oosterhout (2)	11
Uit de nalatenschap van Stan Bol De hoeve van Tolloysen.....	22

Niets uit deze uitgave van de heemkundekring mag worden vermenigvuldigd of openbaar gemaakt, op welke wijze dan ook, zonder de schriftelijke toestemming van de auteur.

Tentoonstelling het Boerenleven in Oosterhout 17 t/m 28 okt 2016

Deze tentoonstelling over het Boerenleven in het gemeentehuis te Oosterhout was een overweldigend succes. Er zijn maar liefst 550 mensen naar deze tentoonstelling komen kijken. Deze hebben enthousiast gereageerd met hun opmerkingen n.a.v. deze tentoonstelling. De foto's van deze tentoonstelling zijn momenteel te zien in verzorgingshuis De Doelen te Oosterhout. Je kunt ze daar bekijken tot 12 januari 2017.

Ook is er nog een tentoonstelling over het Boerenleven in Theek 5 centrum. Deze duurt t/m 12 december 2106.

Na verzorgingshuis De Doelen is Oosterheem de plaats waar het Boerenleven is te zien. Dit tot 7 maart 2017.

Daarna tot 18 april 2017 is Het Boerenleven uitgebreid te bewonderen in het Huis voor Erfgoed (Speelgoedmuseum in Oosterhout).

Waarna de afsluitende tentoonstelling in activiteiten centrum Slotjes is te zien.

Ook zijn er een flink aantal boeken over het Boerenleven in Oosterhout en de Oosterhoutse Tijdmaschine landbouw en veeteelt verkocht. Maar er zijn nog exemplaren van deze twee boeken te koop. De kosten voor het Boerenleven in Oosterhout bedraagt € 16,95 en voor de Oosterhoutse Tijdmaschine betaalt € 9,75.

U kunt die boeken op komen halen bij Heemkundekring de Heerlijkheid Oosterhout in Huis voor Erfgoed (Speelgoedmuseum) Zandheuvel 51 liefst op dinsdagmorgen tussen 9 en 12 uur.

Overmaken van het (de) desbetreffende bedrag(en) op rekening van Heemkundekring de Heerlijkheid Oosterhout op:

rekeningnr. NL71 RABO 0126346224 onder vermelding van uw naam en adres kan ook.

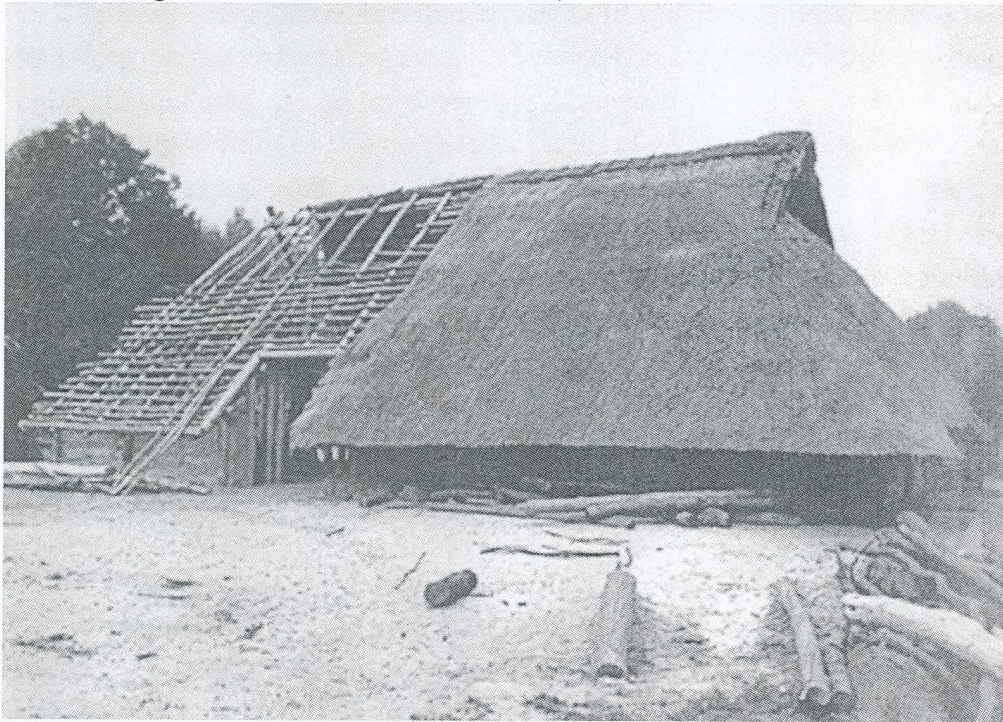
Boek: Boerenleven in Oosterhout

Met natuurlijk veel boerderijen, het melken van vroeger, het werken op het land. De molens, de zuivelfabrieken, het slachten, de boerderij van de Paulusabdij, sportende boeren en boerinnen.

Met veel foto's en informatie over dit boerenleven.

**Boek: De Oosterhoutse Tijdmachine Landbouw en vee-
teelt**

De periode waar het boek mee begint is 3500 voor christus met de Vlaardingen mensen en eindigt bij 1982 na christus met onrust over de vuilstorting te Bavel. Dit boek kost € 9,75.

Op de koffie bij

We zijn op weg naar Breda voor het artikel in ons heemkundeblad, naar Johan van der Heijden, een neef van Martin, als we binnen zijn komt er al meteen een oude profielschaaf te voorschijn, een stuk ambachtelijk vakmanschap uit de vorig eeuw waarin ook Martin met zijn opleiding als timmerman in is geïnteresseerd.

Johan heeft zijn jeugd in Oosterhout doorgebracht tijdens de Tweede Wereldoorlog, het gespreksonderwerp. Johan en Martin halen herinneringen op uit die tijd.

Voor de koffie wordt al gezorgd door mevrouw Van der Heijden.

Johan van der Heijden (91 jaar) zat op de Mulo in Oosterhout en studeerde in 1939 ook Esperanto bij Dhr. van Strien, dat zou de wereldtaal worden was de bedoeling, voor Johan ging hiermee de wereld

open, contacten overal en vooral het uitwisselen van ideeën wereldwijd.

Ook daardoor kwam Johan op het hoofdkantoor van de 'Bond Zonder Naam', zo werden bv. de spreuken van de Bond Zonder Naam in het Esperanto vertaald en over heel de wereld verzonden. Onder leiding van de esperantist Van Strien werden zo koffers vol brieven naar het postkantoor in Oosterhout gebracht. Reacties kwamen ook terug uit allerlei landen waarvan je met bv. de postzegel in de hand op de wereldkaart ging zoeken waar dat land precies lag.

De spreuk, (van Pater Henri de Greeve was priester, publicist en radiospreker, leefde van 1892 -1974.)

'VERBETER DE WERELD, BEGIN BIJ JEZELF',

In Esperanto:

PLIBONIGO LA MONDO, PLIBONIGUANTE UNUE VIN MEME
werd zo over de wereld verspreid.

Half mei 1940 hadden de Nederlandse Militaire alle bruggen over het kanaal in de lucht laten vliegen, alleen de Brug bij het Goor was intact gebleven (waarom?) De eerste Duitsers kwamen op motoren met zijspan gingen via de Julianalaan en Koningsdijk naar het kanaal en konden dankbaar gebruik maken van de Brug bij het Goor, om over te steken naar Den Hout en zo verder.

Maar W. O. II. brak uit, op Den Hout stortte op 10 mei 1940 het eerste Junker vliegtuig neer, de Duitse piloten werden door de Nederlandse militairen gevangen genomen en Johan heeft ze, door militairen bewaakt, nog door de Kruisstraat zien lopen.

De foto's van het neergeschoten toestel worden door Johan en Martin bekeken met de bekenden die op het vliegtuig zitten en er bij staan.

Johan was op de Bredaseweg toen er vlakbij het Waterleidingbedrijf plotseling twee bommen werden gedropt. Schuilen in een tunneltje onder de Bredaseweg wat daar was en hun bij toeval ontdekten.

Johan heeft ook een luchtgevecht gezien waarbij de Duitse jagers bleven schieten op de parachutist die uit het vliegtuig sprong. Dit was tegen de regels van de Conventie van Genève en dit druiste zo in tegen Johan zijn rechtvaardigheidsgevoel dat hij zich daar erg boos over maakte. Voor Johan was dat later een reden om zich te melden als vrijwilliger om met de Amerikanen tegen de Jappen te vechten.

Van het Engelse vliegtuig wat tijdens de oorlog op Teraalst door de Duitsers was neergeschoten werd door Johan en zijn broer Tiny een mitrailleur af geschroefd en door Johan en Tiny op hun rug in een jutezak naar huis gedragen.

Thuisgekomen werd de mitrailleur schoongemaakt en gepoetst maar de volgende dag was het ding verdwenen, door vader of moeder waarschijnlijk in de aanwezige waterput gegooid ? Omdat het veel te risikant was om zoiets in huis te hebben tijdens de oorlog.

De mensen hadden te tekort aan brandstof en eten, de Polen visten in de Bergse Maas door handgranaten in het water te gooien, toen ze de vissen wilden ophalen werden ze vanaf de overzijde beschoten, daar zaten de Duitsers nog.

Om aan brandstof te komen werden grote wilgen met een tank geroid door de Polen en versleept om ze daarna in stukken te hakken bij de inkwartieradres, bij onze opa en oma van Halderen , waar Johan naast woonde.

Ook brandhout moest met veel moeite gekapt en naar huis gebracht worden, zoals dennen boompjes, dennenappels en boomschors en alles wat als brandstof gebruikt kom worden werd in zakken soms wel 5 stuks met de fiets lopend naar huis vervoerd en niet zonder gevaar. Onze buurjongen, Janus van Eijl werd een keer vanuit een vliegtuig beschoten toen hij met een kruiwagen aardappels uit Oosteind naar huis kwam, hij was gelukkig slechts licht gewond.

Maar de bevrijding kwam, voor Zuid Nederland dus onder de grote rivieren

S'-morgens 30 oktober 1944 de Bevrijdingsdag was Johan met enkele vrienden bij emballagefabriek Simons aan de Bredaseweg toen de bruggen over het kanaal die hersteld waren in de oorlog weer opgeblazen werden, maar nu door de Duitsers en Johan lag daar samen met zijn vrienden en 6 Duitse militairen op zijn buik vanwege de explosies. Toen zei Johan tegen zijn vrienden we moeten naar huis want ik denk dat de bevrijders er aan komen, Johan was het verst van huis en er was niemand op straat te zien, en er kwam in de Julianalaan een huifkar aan met 2 Duitse soldaten op de bok, die Duitsers vluchtten plotseling weg en lieten de huifkar met paard gewoon achter, het paard werd snel uitgespannen door buurt bewoners en in de achtertuin gestald.

Het was inmiddels s'-middags 30 oktober 1944 en Johan en Martin herinneren zich nog de komst van twee Engelse tanks op de hoek Koningsdijk- Kegelstraat- Julianalaan.

En al snel begon het schieten door de Duitsers vanuit de overkant van het kanaal op Oosterhout.

Johan en Martin herinneren zich de voltrefter op de boerderij richting Oosteind waarbij het hele gezin van familie Bogers en ingekwartierde militairen om het leven kwamen.

Er waren branden in de omgeving. En thuis vulde Johan een teil met water en daar dekens in om vlug te kunnen blussen wanneer er brand uitbrak, want een boerderij in de omgeving werd al in brand geschoten en de vonkenregen zou bij hun brand kunnen veroorzaken. Bij Johan thuis werd bij de bevrijding de schoorsteen van het dak geschoten. Iedereen uit de wijk werd gesommeerd te gaan schuilen in de kelder van Agatha Smits in de Gasstraat waar wel rond de honderd mensen

schuilde, na ongeveer een week was het weer veilig om naar huis te gaan en thuis in de kelder te schuilen als er gevaar was.

De bevrijding van de gemeente Oosterhout duurde nog tot 4 november, deze hele periode lag Oosterhout constant onder granaatvuur. Bij de bevrijding kwamen nog twee granaten over die vlakbij neerkwamen, maar het bleken blindgangers bleken te zijn. Johan was op je buik gaan liggen en wachten op de ontploffing die niet kwam. Zitten deze granaten nog ergens in de grond?

De Poolse bevrijders die bij Ter Aalst het Markkanaal over staken heeft ongeveer 3 dagen geduurd en meer dan 30 militaire overwegend Poolse soldaten het leven gekost. Ze zouden volgens Johan korter bij Oosterhout succes voller hebben kunnen oversteken.

Een bijzonder voorval herinnerd Johan zich nog goed, Johan sprak wat Engels en mocht op een dag met zijn vriend in een Engelse tanks mee rijden, via Dongen naar Tilburg en terug, dat was een hele beleving, zei Johan.

Bij Buiks in de Kruisstraat stonden de ravitailleer wagens van de Engelse militairen weten we nog.

Johan is als militair in Nederlands Indië geweest in 1946 en 1947

Hij heeft zich na de oorlog als oorlogsvrijwilliger gemeld bij de eerste Nederlandse mariniersbrigade. Ze vertrokken vanuit de Ceresstraat te Breda op 14 april 1944 via Antwerpen en Oostende naar Londen. Daarna ging de reis per trein naar Schotland om daar gekeurd te worden en een korte opleiding van twee weken te volgen, waarbij zij Amerikaanse uniformen, enz. ontvingen. Eind april vertrokken wij vanuit Southamton met een groot konvooi naar Boston (U.S.A.).

Tijdens deze tocht van ongeveer 12 dagen zijn nog twee dieptebonnen afgeworpen door het konvooi. En enkele dagen daarna capituleerde Duitsland op 4 mei 1945. De eerste Nederlandse mariniersbrigade ontving zijn opleiding in Camp Lejeune en na de capitulatie van Japan

15 augustus 1945 in camp Davis omdat de Amerikanen ons niet meer nodig hadden voor de strijd tegen Japan. Het commando in Azië was daarna verdeeld onder generaal **Douglas MacArthur** voor Japan, China en de Filippijnen.

India en zuid- oost Azië vielen onder het commando van Lord Mountbatten, met voor ons alle nadelige gevolgen nadien. Eind november begin december 1945 vertrokken we vanuit Norfolk met motorschip Bloemfontein naar Nederlands Indië met de opdracht van de Nederlandse regering om daar orde en vrede te herstellen. Door Engels ingrijpen mochten wij Nederlands-Indië niet in en werden via Singapore voor een paar maanden gedumpt in Ladang Geddes (Malaka).

Eind februari 1946 zijn wij Camp Elim in Singapore met de nieuw Amsterdam naar Sourabaja vertrokken en daar via landingsboten aan wal gegaan. Johan kwam in Nederland terug op 8 januari 1948 waar ze afmeerden in Amsterdam en zonder ceremonieel werden ontvangen want de publiciteitsmedia hadden hen die hun plicht gedaan hadden voor het vaderland, al gedoodverfd als oorlogsmisdadigers. Later is Johan nog wel uitgenodigd door Burgemeester van Oers om tekst en uitleg te geven hoe een en ander in elkaar zat, want dat wist de Burgemeester toen ook niet.

Johan en zijn vrouw hebben daarna nog grote reizen ondernomen zoals naar Indonesië en Nieuw Zeeland en verder nog vele landen bezocht.

Johan en echtgenote, wij hebben genoten van de verhalen uit de spannende maar ook de trieste oorlogstijd, en van de koffie, ja, hoe zeg je nou; 'Bedankt voor de koffie' in Esperanto.

Martin en Ad

STRAATNAMEN IN OOSTERHOUT (2)

Chr.Buiks

Kruisstraat

Deze straat wordt vermeld in 1529: 'op die Cruysstraet'.

Blijkbaar kende men verschillende straten onder deze naam. De huidige Kruisstraat, maar ook de Rulstraat (in 1754) en de Julianalaan (in 1878). De bewering van Lindemans dat veel kruis-namen wijzen op een draaiend toestel in een pad (om geen vee door te laten) kan hier niet gelden¹. Wel kan gedacht worden aan de aanwezigheid van een kruis of aan een kruising. Men onderscheidde wel moord- en afweerkruisen. Een moordkruis werd geplaatst bij iemand die door moorde-naarshand was omgekomen. Ook werd er wel een kruis geplaatst op de plek waar iemand door een ongeluk om het leven was gekomen. Verder waren er nog kruisen ter afweer tegen hagel en andere natuur-rampen.² De gewoonte om een kruis te plaatsen op de plek waar iemand omgekomen was, bestond nog in de 19^e eeuw en is de laatste decennia ook weer in gebruik gekomen. Te Helvoirt werd een kruis geplaatst op de plaats waar op 29 apr. 1847 Martinus de Munnik, bezemmaker, de dood vond. De eigenaar van het stuk land waar de dode gevonden werd, liet hier een houten kruis oprichten³. Het toponiem Kruis komt in Oosterhout wel voor, maar de plaats waar het stond is moeilijk te bepalen.

Laagstraat

In 1679 komt voor: 'Saeylants daer eertijts de gereformeerde kercke plagh te staen, het leechstraetken suyden'
Dan moet dit straatje identiek zijn met de Goorstraat en Nieuwstraat. Hier stond oorspronkelijk de protestantse kerk.

Laantje

In 1876 het 'Domine 's laantje' genoemd. Hier stonden de huizen van

de diaconie. En woonde hier de dominé?

Leemstraatje

In 1668 horen we van 't Leemstraetien'. Identiek emt Donkerstraat. Het straatje lag in een gebied waar bijzonder veel leem gestoken werd. Die leem was voor Oosterhout uitermate belangrijk als grondstof voor de steen-en pottenbakkerijen.

Leisenhoek

De naam duikt voor het eerst op in 1486: 'aenden Luyenhoek'. Men schrijft ook wel Loyenhoek, Leyenhoick en Leysensche Hoek.

Inkijk in de Leisenhoek. Het uithangbord is van hotel Koppelpaarden

Leisen is een gehucht onder Oosterhout, dat in 1336 voor het eerst in de bronnen verschijnt: 1336' Leysen'. Het wordt ook wel geschreven als Luysen, Tolloysen, Tolhuysen, Tholluysen, Ter Huysen en nog in andere vormen. De naam Leysen moet ontstaan zijn uit de langere vorm Tolhuizen, met afval van het eerste lid, mogelijk omdat dit leek op ter. De aanvangs-l van Leysen is ontstaan uit Tolluysen, met assimilatie van de -h aan de voorafgaande -l. Door afval van het eerste lid

resterde dan Luysen> Leysen. Bij Leisen stond waarschijnlijk een Tolhuis om tol te innen over de passage van de Rechtedijk. Bij Geertruidenberg stond ook een dergelijke tol voor het verkeer over de Rechtedijk.

In de Grote Waard lag een dorpje Tolhuizen. Men denkt wel dat ons Leisen daar zijn naam aan ontleend. Maar dat lijkt weinig waarschijnlijk. Waarom zou men een naam overplaatsen? Dat zou kunnen gebeuren doordat het dorp overstroomd was (in 1421). Maar Het Oosterhoutse Leysen komt al in 1336 voor.

Ook zou de naam Leisen ontleend kunnen zijn aan een familienaam. Die komt inderdaad veel voor: 1377 Daneel van Tholeuzen; 1383 Wouter van Tolloysen; 1400 Noutken erfgenamen van Tolleijzen; 1415 Wout van Toloisen etc. Maar dat een nederzetting naar een familie genoemd wordt is niet zo gebruikelijk.

De Leisenhoek werd ook de kerkweg van Leisen genoemd.

In toponiemen kan hoek de volgende betekenissen hebben:

1. Driehoekig perceel 2. stuk met een winkel (haak) 3. huis of (kleine) agglomeratie in hoekvorm tussen (twee) wegen 4. woonkern in een uithoek van de gemeente⁴.

Leisenstraat

Wordt in 1601 vermeld als de 'Leysens straet'.

Genoemd naar het gebied/nederzetting Leisen.

Lijkweg

In 1566 voorkomend als de Kerckwech oft Lycwech. In 1580 lezen we: 'Lants opten Leysenhoek, den Lyckwech oist'.

Misschien bedoelde men met de Lijkweg het Helleke.

Lijkweg: 'de weg die men bij begrafenissen te plattelande volgde, vastgesteld door overlevering van geslacht op geslacht voor ieder gehucht en zelfs voor iedere hoeve'⁵.

Een lijkweg zou 6 voeten breed moeten zijn⁶, dat is in Oosterhout waar een voet van 28,4 cm. gold dus ongeveer 1,7 m. Een redelijk breed

voetpad.

Markt

De Markt wordt in de bronnen weinig genoemd en ook pas laat. In 1640 schrijft men: 'aende Merct off kerck'. Vaker schreef men gewoon 'aende kerck'.

Markt komt als naam voor de kom van een dorp weinig voor.⁷ Binnen de Baronie alleen in Etten en uiteraard Breda. Dat wijst op handel in deze plaatsen. Het centrale plein de dorpen werd in de Baronie aangegeven met termen als Singel, Kerkhof, Plaatse en Heuvel. Die laatste kennen we ook in Oosterhout, dat twee pleinen bezit. Dat komt wel meer voor, b.v. ook in Brecht, waar maar liefst drie pleinen aanwezig zijn: Biest, Laar en Plaatse. Waarom zijn er twee pleinen in Oosterhout? De Markt werd voor een groot deel ingenomen door het kerkhof, hoewel er ook in de St. Jan uiteraard mensen begraven werden, maar dat was voor de elite. Op de Markt kende men de vismarkt (1579 'de Vischmerct') en de Botermarkt (1700: 'de Botermerckt'). Maar voor een jaarmarkt, zoals die ook in Oosterhout gehouden werd, was veel mee ruimte nodig en daartoe leende de Heuvel zich veel beter. Daar was ook 'parkeergelegenheid' voor de vele karren en wagens die naar de jaarmarkt kwamen in de omtrek.

Middelwijksestraat

Veel mensen zullen het nooit gehoord hebben, maar het dorp Oosterhout werd eeuwenlang aangeduid als Middelwijk (1422 'Middelwyc'). De Middelwijksestraat is de Zandheuvel. In 1681 wordt de naam geschreven als 'Middelwijcksche straet'. Merkwaardigerwijze komt deze naam alleen voor in de bronnen die afkomstig zijn van de Commanderie. Waarschijnlijk omdat aan deze straat haar hoeve lag (ongeveer op de plaats van het huidige speelgoed-museum, de Vincentiusschool). Men kende nog een onderverdeling: Hoog Middelwijk, Laag Middelwijk, Klein Middelwijk en Tweede Middelwijk. Laag Middelwijk was

het noorden van Oosterhout. Op de problematiek van de naam Middelvijk wordt hier verder niet ingegaan.

Molenstraat

In 1530 komt deze naam voor als Molenstraet. Deze straat leidde naar de Lage Molen. Deze werd ook wel de Grote Molen genoemd, in vergelijking met de Hoge Molen aan de Tilburgseweg. In 1427 bestond de lage molen in elk geval al: dan wordt hij 'des heeren wintmolen' genoemd. De Molenstraat werd ook wel Molenweg genoemd: 1564 'den Molenwech na Breda'.

Papendonksesteeg

In 1624 genoemd als de 'stede van Papendonck'. In Oosterhout schrijft men vaak stede in plaats van steeg.

Papendonk was een gebied bij de Effentweg. Genooemd naar een paap'parochiepriester' die het in bezit had. Of naar een familie Paap, Papien. In 1489 vormde de prebende van priester Willem van Oosterzeel inderdaad een deel van de Papendonk.

Pottenbakkersstraat

Deze komt in de bronnen voor het eerst voor in 1878; hij was 231 m. lang en 4 tot 7 meter breed. Genoemd naar een pottenbakkerij op de hoek van deze straat met de Kruisstraat.

Rechtendijk

In 1422 vermeld als 'Rechten Dijke'

Dit is de oude naam voor de Veerseweg. In tegenstelling tot wat zijn naam suggereert was deze dijk niet recht. Wat betekent dat recht dan wel?

15 jan. 1399 geeft hertog Albrecht aan het stadsbestuur van Geertruidenberg opdracht aan de Brabantsche grens door versperringen het verkeer buiten de 'rechte heerstrate' en het ontwijken van 's graven tol te beletten, want 'van outs duer onsen lande van den Grooten Waerde in zuyt Hollant tot Bredawaert uut een ghemeen duertocht geweest

heeft duer onse stede van sinte Gheerdenberghe daer onse voirvordere ende wij onse tolen altyt gehadt hebben'⁸.

In Belgisch Brabant mochten in 1568 de inwoners van de buitenstad die klein gehuisvest waren geen konijnen en ganzen meer houden in de rechte straten⁹.

Aan de oostzijde van de Mark ,onder Ulvenhout en Strijbeek was ook een Rechte Straat bekend., evenals te Turnhout (1550) , Minderhout (1467) ,en Hoogstraten (1455)¹⁰.

Recht zal dus betekenen dat men er van rechtswege toe gedwongen was die straat te volgen.

Ridderstraat

Deze zijstraat van de Bouwelingstraat wordt in 1591 voor het eerst genoemd: 'de Ridderstraet'.

Enkele slotjes, die aan de zuidkant van deze straat lagen, waren in het bezit van ridders, zoals bv. Willem van Lier, die in de 15^e eeuw Borssele bezat. Ook de ridders van St. Jan hadden er mogelijk rechten.

Rulstraat

In 1569 wordt genoteerd van een huis dat gelegen was 'achter den hovele inde Rulstraet, deselve Rulstraet metter rulle west'. Men kende ook de naam Rulsteeg (1578 'Rulstege'). De naam Rulstraat komt opmerkelijk weinig voor in de bronnen. Men sprak meestal van 'aende rulle'. Ook werd de Rulstraat wel als Kruisstraat aangeduid. De waterloop de Rul wordt in 1435 voor het eerst genoemd: 'Rulle'. Als soortnaam komt rul al in 1326 voor in Etten: 'van dien pale streckende op een rulleken, dat loopt naest de Haneberge'¹¹. Een andere oude vermelding komt uit Teteringen: 1415 'dat Rul'.

Rul betekent 'snelstromend beekje', meestal van geringe lengte en met behoorlijk verval. Ril, rel, rul 'geul, kleine waterloop'¹². Het woord zou afgeleid zijn van rulle zich snel bewegen'¹³. Rul als waternaam komt voor in bv. Princenhage (Effen en Lies), Ginneken, Rijen, Teteringen en Achtmaal. De Rul die langs de Bouwlingstraat, Gasstraat,

Havenstraat liep, ontsprong in de Lage Heide, in de Keipolder. Hier lagen enkele duidelijk gegraven sloten (omdat ze recht waren), die samenkwamen en dan de Rul vormden. Op Oosteind lag ook nog een Rul.

Schapendries

In 1635 wordt geschreven dat Jan van Rut een huysinge ende erve van 6 lopenzaad verkoopt genaemt 'Schapendries'. Koper is Jan de Witte. Dries betekent 'uitgeputte akker', later ook 'huisweide'. In het noordwesten van de Antwerpse Kempen werd dries wel omschreven als 'De weide die haast aan de hoeve-gebouwen paalt, nooit wordt gehooïd en gewoonlijk langer blijft liggen (d.i. zonder omgedaan te worden) dan een andere weide. In tijden dat er veel werk op de boerderij was werden de dieren makkelijk op de dries te grazen gezet'¹⁴. Een dries die op een uitgeputte akker werd aangelegd, werd enkele jaren als grasland gebruikt: het vee liet er zijn uitwerpselen achter en de natuurlijke vruchtbaarheid herstelde zich hopelijk.

Hoeufft schrijft in 1836 'Dries wordt, in de Baronie, genaamd de grond in het gemeen, en het met gras bezette land in het bijzonder, twelk binnen eene boeren-hofstede besloten is; men verstaat er somtijds door hetgeen, dat men elders noemt de boerenwerf. Eigenlijk is het driesch, dreesch, in Neder-Saksisch driesch, en beteekent akkerland, dat rust en niet bebouwd wordt; daarvan dat dries, driesch op sommige plaatsen in 't algemeen eene weide beteekent, omdat het driesche land doorgaans tot weiland dient'¹⁵.

In Wortel kenden de gezworenen in 1752 vier soorten dries: de eerste soort werd bezaaid met haver en klaver; de haver werd het eerste jaar geoogst en de klaver het volgende jaar. De tweede soort werd bezaaid met boekweit (ook het tweede jaar?). De derde soort werd het eerste jaar met rogge bezaaid en het tweede jaar met haver. De vierde soort, de slechte driessen, werden drie of vier jaar met de beesten beweïd en dan weer gebroken en bezaaid.¹⁶ Drie van de vier soorten in Wortel

zijn dus geen echte dries, maar bouwland.

Slotlaan

In 1614 schrijft men: 'schouteth Michiel van Rijen huijs aenden Heuvel, de straet naer de slotkens oost'. De Slotlaan was tot de jaren '50 van de 20^e eeuw een zandstraatje.

Spookselstraat

Dit is de huidige Pastoor Bressersstraat. In 1878 was deze straat 176 meter lang en 5 meter breed. Hier moet een of ander spookverhaal gespeeld hebben, maar het is niet overgeleverd.

Torenstraat

In 1878 was deze straat 210 m.lang en 6 tot 12 meter breed. Uiteraard genoemd naar de toren van de St.Janskerk.

Touwbaan

In 1581 wordt 'Peter Anthonis Lyndraeyers huysinghe ende hoff aenden Santhoevel' opgewonnen door de vorster, wegens schulden aan de gemeente. Was die lijndraaier werkzaam aan de Touwbaan? In 1871 groeide er nog haver aan de Touwbaan. Een touwbaan is een veld waar touwen in elkaar gedraaid worden. Zie verder over deze straat Jacop Jonker¹⁷.

Truienstraat

Dit was het laatste deel van de Prins Frederikstraat, voordat deze op de Hoofseweg uitkwam. De naam zou afkomstig zijn van Trui, de vrouw van Adam van Roosendaal¹⁸.

Vaartpad

1696: 'by den Vaertpat'. Dit was een pad van de Prins Frederikstraat naar de Oosterhoutsevaart, de Haven.

Vaartstraat

Voor het eerst vermeld in 1552: de Vaertstrate. Dit is de oude naam voor Havenweg.

Waterlooplein

Komt pas in 1878 voor. Waarschijnlijk niet genoemd naar het Belgische Waterloo, maar naar een waterloop: Waterlooplein. De dubbele -p schreef men vroeger vrijwel nooit. Als er twee medeklinkers achter elkaar stonden schreef men er maar één. Ook tegenwoordig nog wel eens: zo bestaat er tegenwoordig een straat Elschot (nabij de Stantendamweg), waar toch wel duidelijk Elsschot bedoeld zal zijn. Er liep daar inderdaad een waterloop de polder in.

Zandheuvel

Dit is een oude straat; in 1422 schrijft men 'Zanthoevel'. Het is duidelijk dat de Zandheuvel wat hoger ligt dan het centrum van Oosterhout. De omgeving van de Zandheuvel heette dan ook Hoog Middel-

wijk. Een andere naam voor de Zandheuvel was de Middewijksestraat. Een heuvel is een hoogte. Door mensenwerk aangelegd?

Onze Lieve Vrouwe Abdij. Zusters Benedictinessen. In 1901 vestigden er zich de zusters Benedictinessen van Wisques (Fr). Na 1901 begon men het gebouw al snel uit te breiden en te moderniseren. Eerst werd een extra verdieping op een van de vleugels gebouwd en daarna onder leiding van de Franse architect Vilain uitgebouwd tot een echt klooster. In 1911 kon de nieuwe kerk worden gewijd. Tot 1900 lag aan de Zandheuvel het instituut Vredeoord, een jongens-internaat waar onderwijs werd gegeven onder leiding van directeur P.J. Treffers. Beneden waren grote vertrekken en boven een aantal kleine die als slaapplegeheheid dienden. Verder stonden er op het terrein allerlei bijgebouwen en was er een tuin met mooie bomen. In 1900 werd het pensionaat gesloten.

Zandsteeg

In 1802 komt voor het Zandsteegje. Genoemd naar de ondergrond, zandig. Identiek met Muldersteeg, een zijstraat

-
- ¹ Lindemans, J., :De afsluitingen in de geheinde percelen, Mededelingen van de Ver. voor Naamkunde te Leuven en de commissie voor Naamkunde te Amsterdam, 29 (1953), p.38
- ² Schuyf, Judith: Heidens Nederland, Overblijfselen van een niet-christelijk verleden, Utrecht(1995), p.92,93
- ³ Iersel, M.C. van : Veldnamen, De Kleine Meierij 11,nr.11 p.12
- ⁴ Molemans en Mertens (1982), p.417
- ⁵ Ter Laan, K. : Folkloristisch woordenboek van Nederland en Vlaams-België, p. 227
- ⁶ Schönfeld, M. : Wegnamen, Meded. 33 (1957),p. 131
- ⁷ Buiks,C.J.M. en K.A.H.W.Leenders: Nederzettingsnamen in het gebied tussen Antwerpen, Turnhout, Geertruidenberg en Willemstad(1993),deel 1,p.21
- ⁸ Jong, C. de: De veemarkt te Geertruidenberg anno 1398, Taxandria 49 (1942), p. 250. Zie ook: M.Schönfeld: Wegnamen, Meded. 33 (1957), p. 55
- ⁹ Eigen Schoon en de Brabander 42, 1-2 (1959), p. 221
- ¹⁰ Buiks,Chr.:Veldnamen in de voormalige gemeente Ginneken en Bavel, deel 4, p.87
- ¹¹ Cerutti,I,p.123
- ¹² Moerman, p. 189
- ¹³ Schönfeld,M.:Nederlandse waternamen,Brussel/Amsterdam(1955),p. 79
- ¹⁴ Goossenaerts,J.:De taal van en om het landbouwbedrijf in het N.-W.vande Kempen,Gent (1956/8) p.175
- ¹⁵ Hoeufft, p.128
- ¹⁶ Jaarboek Hoogstratens Oudheidkundige Kring 50 (1982), p.188
- ¹⁷ Oosterhoutse historie,Het Kanton,10 febr.2016,p.9
- ¹⁸ Het Kanton,17-4-1948

De hoeve van Tolloysen (1)

uit de nalatenschap van Stan Bol

Als men het in Oosterhout over de slotjes heeft bedoeld men steevast de bekende nog bestaande en de verdwenen slotjes Aalst en Spijtenburg.

Waren dit de enige slotjes in Oosterhout in vroeger tijden?

Op een kaart uit 1629 van de landen onder Raamsdonk, Waspik, s'Gravenmoer en Oosterhout staan simpele huisjes getekend alleen Limburg, Brakestein, de Blauwe Camer en het huis de hoeve van Tolloysen zijn groter getekend met een vlag er boven op.

Was de hoeve van Tolloysen misschien ook een belangrijk huis in Oosterhout?

Wie waren de eigenaren en hadden die familiebanden met de eigenaren van de andere slotjes waaruit de belangrijkheid van de hoeve van Tolloysen zou kunnen blijken en wat voor beroep oefenden zij uit en waar kwam de naam Tolloysen vandaan?

Stond de hoeve altijd op dezelfde plaats?

In de onderstaande uiteenzetting zal ik proberen een antwoord hierop te geven..

J.H. van Mosselveld heeft in het jaarboek de Oranjeboom jrg. 2002 pag. 55 aandacht besteed aan de hoeve van Tolloysen met de navolgende tekst:

Jannes heer Ghijsbrechtzoon was een natuurlijke zoon van Willem van Oosterhout.

Hij bezat hier in 1422 de grote hoeve van Tolloysen en moest daarvoor aan de Commanderie van Ter Brake toen 44 denarii erfchijns betalen.

Enkele van zijn kinderen zijn naar deze bezitting genoemd onder wie Aert van Tolloysen, die aanvankelijk schout en kastelein (kasteelbeheerder) van Oosterhout en later (1446-1465) schepen van Breda en leenman van de heer van Breda was met zijn eveneens van Tolloysen genoemde broer Willem erfde hij de genoemde hoeve van zijn vader. Tot zover van Mosselveld.

Kaart van de landen onder Raemsdonck, Waspick en Oosterhout uit 1629. Midden onder zien we de Blauwe Camer (Catharinadal) en daar boven de hoeve van Tolloysen. Links onder Brakestein en Limburg. De tekenaar heeft duidelijk willen maken dat dit voornamelijk huizen waren.

Over de naam Tolloysen is veel gespeculeerd.

Jan Verhulst schrijver van het boek Duizend en een dingen in Oosterhout veronderstelt dat de Oosterhoutse familie Tolloysen uit het dorp Tolloysen in de Dordse waard gelegen, en in 1421 tijdens de st. Elisabethvloed vergaan, vandaan kwamen.

Een andere veronderstelling van hem was dat de naam kwam van een tolhuis wat mogelijk op Leysen gestaan zou hebben hij werd hierin gesterkt door het onderzoek van Willy van Mook in het archief van Breda en die daardoor stellig de indruk kreeg dat in 1499 Tolloysen de aanlegplaats voor de scheepvaart van Oosterhout was.

De bewoners van het tolhuis op het gehucht Leysen zouden genoemd zijn van tol tot Leysen.

J.H. van Mosselveld is onzeker of er wel of niet een tol was en ziet de familienaam Tolloysen als een verbastering van tot Leysen. 'tot' is immers het middeleeuwse equivalent voor ons plaatsbepalende 'te'. De tweede t van tot Leysen zou dan in het spraakgebruik tot een l geassimileerd zijn aldus de correspondentie tussen de heren van Mosselveld en Verhulst.

De eigenaren van de hoeve van Tolloysen

We zagen al dat Jannes heer Ghijsbrechtzoon in 1422 eigenaar van de hoeve van Tolloysen was.

Aert en Willem van Tolloysen erfden de hoeve van hun vader Jannes. Aert was gehuwd met Margriet van Wijck¹ en hadden een dochter Jenneke.² Willem overleed voor 1466 en Aert vermoedelijk in het jaar 1466.

Willem had een dochter Conegunda en een zoon Bouden van Tolloysen. Conegunda was gehuwd met Hendrik van de Water³. Conegunda van Tolloysen huwt na de dood van Hendrik met Jonker Adriaen Ghijsels ook wel van Lier genoemd. Rond 1480 was hij schout en rentmeester van de heer van Breda in Oosterhout.⁴

In 1479 kwam Adriaen Ghijsels in het bezit van Huize Limburg en door zijn huwelijk met Conegunda van de hoeve van Tolloysen. Adriaen en Conegunda krijgen een zoon Boudewijn.⁵

Boudewijn Jan Ghijsels erft de hoeve van Tolloysen, Huize Limburg en had een huis op de Heuvel⁶ en kocht de boerderij die vanouds gelegen was tussen Huize Limburg en Brakesteinen mogelijk had hij nog meer onroerend goed.

Boudewijn huwde met Agatha van Wissel en overleed voor 1545.⁷

Aghatha was een dochter van Everaert van Wissel die opperschenker op het kasteel van Breda was⁸. Hun kinderen waren Balthazar, Adriaen en Kathelijn.⁹

Boudewijn Jan Ghijsels was in het bezit van het hele huis maar van de helft van de bijbehorende grond.¹⁰

De andere helft was in het bezit gekomen van Bertout Back die deze helft weer verkocht aan de kinderen van Boudewijn¹¹. Deze kinderen waren in 1555 door vererving in het bezit gekomen van de hoeve van Tolloysen¹². Het middelste kind Adriaen was in 1594 schepen in Oosterhout.¹³

De kinderen van Adriaen Ghijsels verkochten de hoeve van Tolloysen aan Jonker Godefroy Turck van Aelst¹⁴.

Godefroy was een zoon van Johan van Aelst, bezitter van slotje Aelst,¹⁵ en was gehuwd met Agnes Ghijsels die vermoedelijk een zus was van Boudewijn Jan Ghijsels. Ze kregen een zoon Willem.

Godefroy overleed voor 1614 want Agnes werd in dat jaar weduwe genoemd in een geschil over een te betalen huishuur. Agnes Ghijsels hertrouwt met Geraert van den Donck die van beroep secretaris was in Geertruidenberg.¹⁶

Geraert was dus door zijn huwelijk met Agnes in het bezit gekomen van de hoeve van Tolloyse en had in Geertruidenberg een huis gekocht van de heer van Valkenburg.

In 1627 zijn Geraert en Agnes allebei in hun huis in Geertruidenberg overleden aan de pest. Bij hun dood was Anthonius Willeboirts, secretaris in Oosterhout, aanwezig die enkele koffers en kisten had verzegeld. Willeboirts was gehuwd met een zus van Agnes Ghijsels, Sybilla Ghijsels. Kennelijk was Anthonius Willeboirts ook besmet geraakt door de pest want hij overleed kort hierop.

Cornelis van den Donck, een broer van Geraert, was voogd geworden van de nagelaten kinderen, twee dochters, van Agnes en zijn broer Geraert.

Willem uit het eerste huwelijk was al volwassen en mocht dus zelf beslissingen nemen.

Cornelis had na de dood van zijn broer, Geraert, de koffers en kisten ten onrechte van hun zegel ontdaan en aanvaardde daarmee de erfenis. Als een erfenis meer schulden dan opbrengsten had kon men de erfenis weigeren of abandonneren.

Tussen Willem de oudste zoon en Cornelis, voogd van de twee dochters, was er een geschil ontstaan over de verdeling van de erfenis. De Raad van Brabant zou zich uitspreken over deze zaak.

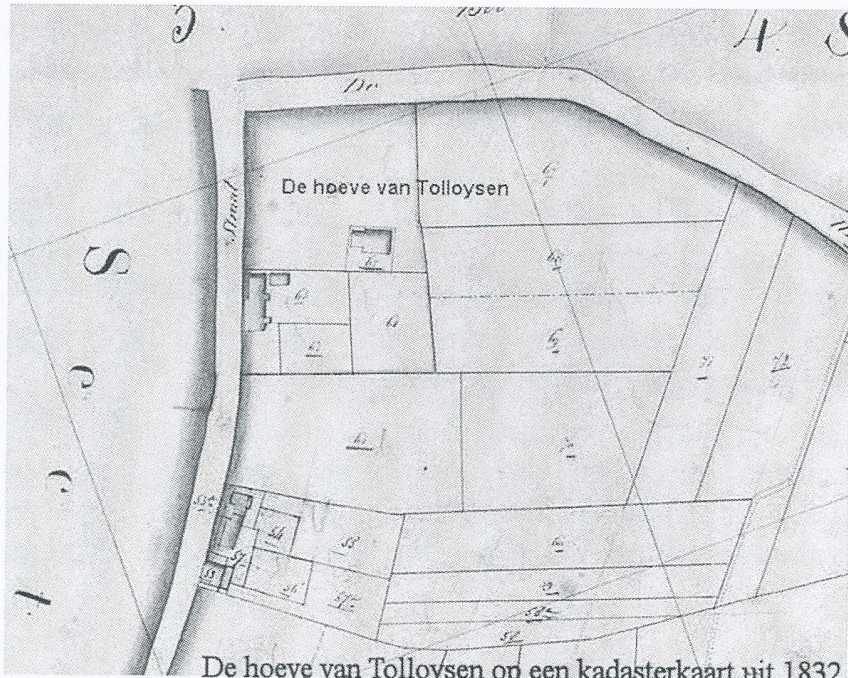
We lazen al dat Cornelis van den Donck de koffers en kisten van hun zegel had ontdaan en ook had hij zonder de volwassen zoon Willem daar in te kennen het huis in Geertruidenberg verkocht aan de commandant van het garnizoen in Geertruidenberg Steven Coop.

Het huis in Oosterhout, de hoeve van Tolloysen, had Cornelis ten onrechte te koop gezet om het vervolgens zelf tegen een prijs te kopen die 25% lager lag dan deze normaal zou opbrengen. Cornelis weigerde aan Willem brieven en bewijsstukken te overhandigen zodat deze zijn gelijk kon aantonen.

Ook eiste Willem dat Cornelis het leenboek aan hem zou overhandigen waarin de kleine hoeve met huis, groot een bunder (1,29 ha.), in stond welke naar de leenrechten, Willem als oudste zoon zou toekomen.

Verder eiste Willem dat de koop door Cornelis van de hoeve van Tolloysen ongedaan zou worden gemaakt en beschuldigde Cornelis van het in eigen zak steken van de opbrengsten van de landerijen.

Willem had recht op een vierde deel van de allodiale (vrije) goederen.

De hoeve van Tolloysen op een kadasterkaart uit 1832

Het verweer tegen dit alles van Cornelis was dat hij de boedel uit het sterfhuis wilde redden omdat de schuldeisers aandrongen op betaling van de schulden. En het gevaar aanwezig was dat er goederen per opbod verkocht zouden worden.

Ook voerde Cornelis aan dat hij niet wist waar het leen te verheffen. Volgens Cornelis bleef Willem in gebreke in het betalen van de schuldeisers, kennelijk had die de financiële middelen onder zich.

Uiteindelijk kreeg Willem de leengoederen en een vierde deel van de allodiale goederen.

Cornelis werd vrijgepleit en verkocht landerijen om hiermede de schuldeisers te kunnen betalen..¹⁷

Uit het bovenstaande blijkt dat er op dat moment op het complex van Tolloysen een kleine hoeve en de hoeve van Tolloysen stonden.

Een nieuwe eigenaar van een leen moest dat onroerend goed verheffen wat was dat precies?

Een leenheer gaf een bezit uit en een leenman nam het bezit aan.

De kern van het leenstelsel was dat een leenman altijd bezitter van het leengoed (erf,akker,huis of tiende) bleef. Als het leengoed een boerderij was, ontving de leenman de jaarlijkse pacht van de boer op zijn erf en hoefde daar niets van af te dragen aan de hoger geplaatste leenheer en was dus 'eigenaar onder voorwaarden', een positie die dicht bij een gewone eigenaar zoals wij die kennen kwam.

De oorsprong van het leenstelsel (feodale stelsel) lag in de vroege middeleeuwen, in een tijd dat er vrijwel geen centraal gezag was, gedroegen sommige adellijke 'heren' zich als roofridders. Zij eigenden zich bezittingen van een ander toe, als ze de kans zagen dit ongestraft te doen.

De zwakkeren, de lage adel, sloten zich daarom aaneen, onder bescherming van een machtiger adelijk persoon, de leenheer.

De leenmannen verplichten zich tot onderlinge militaire en politieke steun en tot steun aan de leenheer. De leenmannen droegen daarbij hun bezittingen als onderpand op aan de leenheer (dit werd opdracht genoemd) en werden daarmee onmiddellijk weer beleend, want dat was de voorwaarde.

Op die manier werden 'vrij eigen'goederen , ook wel allodiale goederen genoemd, tot een leengoed gemaakt.

De leenmannen moesten een keer in hun leven, bij de belening, een heergewaad betalen aan de leenheer letterlijk een kledingstuk dat in het heer (leger) kon worden gebruikt om te vechten bijv. een harnas eventueel met paard.

Ook moest er een eed van trouw aan de leenheer worden gezworen, de leeneed.

Als de leenman kwam te overlijden dan kwam het leen automatisch aan zijn oudste zoon en bij gebrek hieraan aan de oudste dochter.

Bij een erfenis of verkoping van een leengoed moest de nieuwe bezitter zijn leengoed bij de leenheer verheffen en in het bijzijn van getuigen hulde brengen aan de leenheer en beloven hand en spandiensten te verrichten en verklaren geen eigenaar maar vruchtgebruiker te worden.

Willem als oudste zoon van Geraert van den Donck en Agnes Ghijsels had dus het volste recht om in het bezit te komen van de kleine hoeve. Dit was een leengoed van de abdis van Thorn.

Cornelis van de Donck wilde de kleine hoeve verkopen en als excuus voerde hij aan dat hij niet wist waar het leengoed te verheffen.

Wat er van de kleine hoeve is geworden is verder niet bekend wel dat Cornelis van den Donck de hoeve van Tolloysen in bezit had gekregen.

Rond 1640 verkocht Cornelis de hoeve aan Nicasius le Clerck¹⁸ die gehuwd was met Maria van Buerstede en doctor en schepen in Breda was geweest.¹⁹

Nicasius verkocht de hoeve van Tolloysen rond 1650 aan Jan Willemssen Verlegh.²⁰

In 1724 is Andries Jan Oomen eigenaar van de hoeve van Tolloysen.²¹ Andries huwde in 1684 met Anthonette Adriaen Verheyden en was schepen in Oosterhout.²²

Uit dit huwelijk kwamen zes kinderen.

In 1703 liet Andries en Anthonette hun testament opmaken Anthonette lag toen ziek op bed en voelde waarschijnlijk haar einde naderen. Na de dood van een van hen zouden de armen van Oosterhout zes gulden krijgen.²³

Na het overlijden van Andries in 1738 erft Cornelis, zijn zoon en onderpastoor in Etten, de hoeve van Tolloysen.²⁴

Na Cornelis zijn dood erft Anthony Andries Oomen de hoeve.²⁵

De volgende eigenares van de hoeve van Tolloysen was in 1787 Anthonetta Oomen die gehuwd was met Cornelis Bierwagen.²⁶

Hendrik Anthony van Loon was de volgende eigenaar in 1788.²⁷

Hendrik was eerst gehuwd geweest met Elisabeth Jan Huygen²⁸ hierna met Elisabeth Beynen.

Op 30 juni 1802 maken Hendrik, die ziek te bed lag, en Elisabeth Beynen hun testament op.²⁹ Het is mogelijk dat Hendrik en zijn familie door zijn ziekte in armoede geraakten want in 1803 kon hij zijn belastingen t.w.v. 8 gulden 14 stuivers en 6 penningen niet meer betalen.³⁰

In 1804 werden er bij opbod meubelen verkocht om de belastingsschuld af te kunnen lossen.³¹

Hendrik Loonen overleed 21 juli 1804. Zijn vrouw Elisabeth Beynen hertrouwt in 1808 met Pieter Schalken, bouwman.

De kinderen Anthony, Hendrik en Dimphna deden een verzoek aan de rechtbank in Breda om de hoeve van Tolloysen te laten verkopen zodat zij hun deel van de erfenis zouden kunnen krijgen.

De rechtbank stemde toe en de hoeve werd bij opbod, in het Geel Huis, verkocht aan Christiaan Wouters die gehuwd was met Cornelia Bink, dochter van Adriaen Cornelis Bink.³²

Adriaen Cornelis Bink bezat de boerderij ten zuiden van de hoeve van Tolloysen die oorspronkelijk uit het complex van de hoeve van Tolloysen kwam.

Deze boerderij werd op 25 februari 1803 gesloopt en in de directe omgeving weer nieuw opgebouwd.

Het is goed mogelijk dat dit oorspronkelijk de kleine hoeve van Tolloysen was omdat Bink chijnsplichtig was aan de abdis van Thorn en

omdat het voorheen in het complex van de hoeve van Tolloysen gelegen was.³³

De ligging van de hoeve van Tolloysen

De hoeve van Tolloysen, word algemeen aangenomen, lag ongeveer in de oksel Leysenstraat-Vijfhuis tegenover het Geel Huis. Kennelijk is dit niet altijd zo geweest.

In s-Hertogenbosch worden in het provinciale archief chijsboeken bewaard vanaf ongeveer 1450 de zogenaamde chijsboeken van Prins Frederik.. Voor het ontginnen van een stuk grond werd er vroeger door de Heer van Breda een vergoeding gevraagd.

Om dit administratief goed te laten verlopen werd er een chijsboek opgesteld waarin de naam van de grebruiker werd genoteerd met het stuk grond of huis wat hij in gebruik had.

Vaak werd er voor iedere gebruiker van een perceel van de Heer van Breda een aparte pagina gebruikt zodat die boeken wel 40 centimeter dik waren.

De gegevens van de gebruiker werden genoteerd in het midden van de pagina zoals oppervlak van het perceel, ligging van de woning en de vorige eigenaars, links noteerde men of door een teken of door een jaartal wanneer de chijs betaald werd met de naam van de rentmeester erbij.

Rechts werd nog wat aanvullende informatie genoteerd.

Verkocht een gebruiker zijn bezit dan schreef men de naam van de nieuwe eigenaar boven de naam van de oude gebruiker.

Het komt wel voor dat er twee of drie namen boven elkaar staan en men dus met deze informatie wel honderd of meer jaren de opeenvolgende eigenaren kan overzien.

-
- ¹ A2006 inv. 258 folio 111
 - ² A2006 inv. 261 folio 53
 - ³ Erens oorkonden van Catharinadal pag. 331
 - ⁴ A2006 inv. 259
 - ⁵ J. H. Van Mosselveld de Oranjeboom jrg. 2002
 - ⁶ A2006 inv. 96
 - ⁷ A2006 inv 342 folio 155
 - ⁸ A2006 inv. 273 folio 215
 - ⁹ Chijnsboek Prins Frederick 1257 A-J folio 8
 - ¹⁰ Chijnsboek Prins Frederick 1257 A-j folio 8
 - ¹¹ A2006 inv. 275
 - ¹² Chijnsboek Prins Frederick 1257 A-J folio 8

-
- ¹³ A2006 inv. 347 folio 278
¹⁴ Chijnsboek Prins Frederick 1257 A-J folio 8
¹⁵ A2006 inv. 348 folio 237
¹⁶ A2009 inv. 1 no. 60
¹⁷ Vonnissen Raad van Brabant s'Hertogenbosch archief 816 no. 1273-1287 en archiefno. 818 no. 2821
¹⁸ A2000 inv. 402 folio 181
¹⁹ A2006 inv. 311 folio 239
²⁰ A2000 inv. 405 folio 210
²¹ A2000 inv. 190 folio 8
²² A2009 inv. 65 no. 29
²³ A2009 inv. 65 no. 29
²⁴ A2006 inv. 318 folio 152
²⁵ A2000 inv. 420
²⁶ A2000 inv. 420
²⁷ A2000 inv. 420
²⁸ A2009 inv. 184
²⁹ A2009 inv. 228 no. 80
³⁰ A2000 inv. 738
³¹ A2000 inv. 738
³² A2009 inv. 246
³³ Chijnsboek Prins Frederick 1263 A-J folio 213

Colofon

Heemkundekringen hebben als doel het bevorderen van de belangstelling voor en de kennis van eigen volk en streek, volksgebruiken en de natuur, evenals het stimuleren van het behoud van historische waarden.

De heemkundekring 'De Heerlijkheid Oosterhout' houdt zich bezig met de geschiedenis van Oosterhout en haar kerkdorpen in de breedste zin van het woord. De activiteiten bestaan onder andere uit het verzamelen en vastleggen van historisch materiaal in beeld en op schrift en het presenteren door middel van publicaties, lezingen, tentoonstellingen enz.

Mocht u in het bezit zijn van historisch materiaal over Oosterhout en zijn kerkdorpen, dan willen wij dat graag lenen om te kopiëren of in te scannen, zodat het toegankelijk wordt voor de grote groep van belangstellenden en bewaard wordt voor het nageslacht. Natuurlijk zeggen wij ook geen nee als u het aan ons wilt schenken.

Bestuur:

Voorzitter:	Johan Benneker
Secretaris waarnemend.:	Piet Kaldenberg
Penningmeester:	Theo Janssen
Overige bestuursleden:	Simon Burggraaf Ad van Groesen Martin van Halderen Frans Timmermans

Ereleden:

Jan Broeders
Cor Huijben

Secretariaat: Heemkundekring
'de Heerlijkheid Oosterhout'
4901 HT Oosterhout
e-mail: hkoosterhout@gmail.com

Bezoekadres: op afspraak) Huis voor Erfgoed (achterom)
Trefpunt Heemkunde
Zandheuvel 51
4901 HT Oosterhout
tel. 0162 856133

Website: www.heemkundoosterhout.nl
E-mail: info@heemkundoosterhout.nl

Lidmaatschap:

Leden betalen een contributie van € 25,00 per kalenderjaar.

Inwonende gezinsleden betalen een contributie van € 10,00 per kalenderjaar. Per adres wordt slechts één exemplaar van het ledenblad bezorgd/verstuurd.

Het banknummer van Heemkundekring De Heerlijkheid Oosterhout is: NL 71 RABO 0126.346.224

Aan- en afmeldingen van het lidmaatschap schriftelijk bij het secretariaat.

Het lidmaatschap eindigt na schriftelijke opzegging op 31 december daarop volgend.

Abonnees:

Het is voor personen en instellingen mogelijk een abonnement op het ledenblad te nemen (zonder lidmaatschap). De kosten hiervan bedragen €20,00 per jaar (vier edities). Voor buitenlandse abonnees wordt dit bedrag verhoogd met de verzendkosten.

Redactie ledenblad:

Piet van Beek

E-mail:

med.blad.hko@gmail.com

Adverteerders:

Zij, die zich bereid hebben verklaard gedurende tenminste een kalenderjaar (vier edities) een advertentie te plaatsen in het ledenblad.

Voor mogelijkheden en kosten kunt u contact opnemen met de redactie of met het secretariaat.

